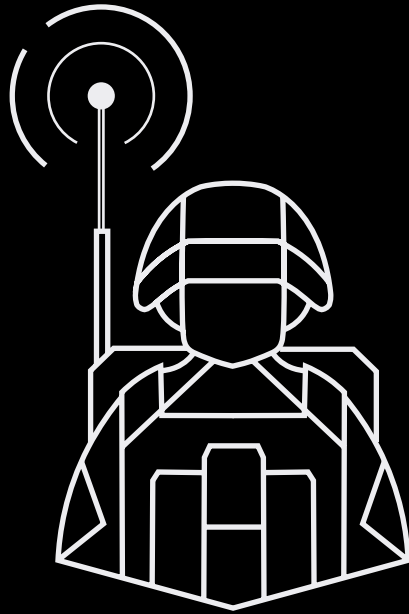

Försvarsmakten

FINLANDS
MILITÄRA
UNDERRÄTTELSEÖVERSIKT
2023

© 2023 HUVUDSTABEN

Layout

RUOTUVÄKI

Bilder

S. 7, 9, 15 RUOTUVÄKI

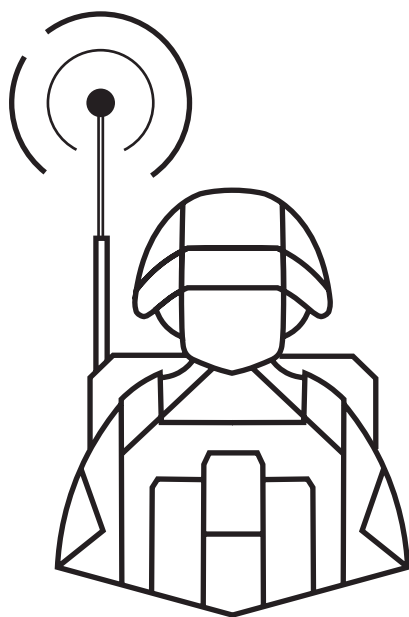
S. 5, 8, 11, 17 FÖRSVARSMAKTEN

S. 10 PIXABAY

S. 13 ANTTI NIKKANEN / FÖRSVARSMAKTEN

Försvarsmakten

FINLANDS MILITÄRA

UNDERRÄTTELSEÖVERSIKT
2023

Innehåll

Inledningsord av underrättelsechefen	5
Aktuellt från den militära underrättelse- verksamhetens verksamhetsmiljö	6
Aktuellt från den militära underrättelseverksamheten	11

Inledningsord av underrättelsechefen

En offentlig översikt över den militära underrättelseverksamheten publicerades för första gången på våren 2021. Redan då kunde man se tecken på att någonting exceptionellt höll på att hända, åtminstone någonting som på ett påtagligt sätt avvek från det vi var vana vid. Mörka moln började samlas på den europeiska himlen senast på hösten 2021. Få av oss kunde ännu i det skedet föreställa sig, än mindre tro, att dessa mörka moln endast inom loppet av några månader skulle föra med sig en storm från öster. En storm som utöver all förstörelse som den förorsakade också skulle påverka finländarnas och övriga européers liv på ett betydande sätt och för en lång tid.

Ryssland anföll Ukraina den 24 februari 2022 med stor kraft från olika håll, från marken, havet och luften samtidigt och utvidgade därmed samtidigt den konflikt som Ryssland inlett redan 2014. Denna gång fick Rysslands anfall mot sitt grannland även betydande konsekvenser för styrkeförhållandena i vårt eget närområde. Som en följd av kriget flyttades en betydande del av Rysslands väpnade styrkor från områden nära våra gränser till Ukraina, vilket för sin del beskriver angreppets omfattning och beslutsamheten i strävan att nå en snabb lösning.

Under månaderna som följde har dels krigets grymhet och hemskheter, men också den mindre nationens tappra försvarskamp, inpräglats i finländarnas vardag och liv på ett nytt sätt. Ett storskaligt krig någonsans i Europa skulle ännu för några år sedan ha förefallit nästan omöjligt.

Rysslands grymma anfallskrig har medfört att maktpolitiken på ett mycket konkret sätt igen blivit en del av umgänget stater emellan. I och med att man tagit i bruk den internationella politikens allra starkaste och grävsta verktyg, har tron på att konflikter alltid skulle kunna lösas på ett fredligt sätt tillsvidare avtagit. För den militära underrättelseverksamheten har tiden efter den föregående översikten naturligtvis präglats av mycket intensiv verksamhet. Den militära underrättelseverksamheten har noga följt med krigets gång och dess återverkningar på Finland och våra närområden.

Det är Försvarsmaktens uppgift att trygga Finlands befolknings livsbetingelser, de grundläggande fri- och rättigheterna och statsledningens handlingsfrihet samt att försvara den lagliga samhällsordningen. Fullgörandet av uppgiften förutsätter en fungerande militär underrättelseverksamhet.

Det militära underrättelsesystemet utför sin uppgift varje ögonblick av dygnet, och gör sitt bästa för att tillfredsställa Försvarsmaktens och statsledningens informationsbehov samt förse vårt försvarssystem med den underrättelseinformation som det behöver i sin verksamhet. I sista hand är det fråga om att ge Försvarsmaktens ledning och statsledningen en förhandsvarning om militära störningssituationer och hotfulla

situationer som vårt land kan komma att drabbas av. Ett instabilt världsläge och hotbilder som snabbt kan tillspetsas framhäver hur viktigt detta arbete är.

Lagen om militär underrättelseverksamhet och de befogenheter den ger har visat sig vara fungerande och proportionella. Den effektiverade inhämtningen av information har medfört bättre källmaterial för den militära underrättelseverksamhetens analys än tidigare. Vilken som helst militär underrättelsetjänsts existens berättigas uttryckligen av källmaterial som andra inte har till sitt förfogande och som analyseras enligt orubbliga principer. Detta har den militära underrättelseverksamheten lyckats med, och den ser framtiden an med tillförsikt.

Det militära underrättelsesystemet, som har tjänat Försvarsmakten och statsledningen redan i över hundra år, håller på att öppnas upp på ett aldrig tidigare skådadt sätt. Av skäl som berör den nationella säkerheten finns det emellertid saker, som man inte, för att citera ett gammalt visdomsord, kan tala om offentligt och därför måste tåga om. I synnerhet i det nuvarande världsläget accentueras behovet av att skydda organisationen och personalen mot den underrättelseverksamhet och de motåtgärder som främmande makters underrättelseorganisationer bedriver.

Den översikt som ni nu har framför er, den andra i ordningen, ger en lägesöversikt över verksamhetsmiljön och utsikter för den militära underrättelsens år. Vid behov kan ni, i den första offentliga översikten, bekanta er med det militära underrättelsesystemet som helhet¹.

Huvudstabens underrättelsechef,
konteramiral **Juha Vauhkonen**

¹ [Finlands militära underrättelseöversikt 2021](#)

Aktuellt från den militära underrättelseverksamhetens verksamhetsmiljö

År 2022 och början av år 2023 har som en följd av kriget i Ukraina präglats av en kraftig försämring av den säkerhetspolitiska situationen, den alltjämt fortgående covid-19-pandemin och dess verkningar på samhällets funktion i olika länder samt osäkerhetsfaktorer gällande den globala ekonomins utveckling. Bland de centrala globala megatrenderna är i synnerhet klimatförändringen ett fenomen som då den fortskrider och förstärks har stor betydelse för världens olika krishärdar. I synnerhet i Afrika utgör den torka som klimatförändringen har förorsakat en väsentlig orsak till uppkomsten av kriser och en kraft som får kriserna att eskalera. Humanitära katastrofer som förorsakats av klimatförändringen och väpnade konflikter, kombinerade med osäkerheten inom den globala ekonomin, är inte lätta att lösa. På många håll har möjligheterna att finna lösningar på lokala och regionala kriser försämrats.

KRISER OCH KONFLIKTER RUNT OM I VÄRLDEN

När det gäller utvecklingen av regionala kriser och säkerhetsläget utgör t.ex. Mellanöstern en helhet, vars utveckling har stor betydelse även för säkerheten i Europa. Centrala maktfaktorer i Mellanöstern är i synnerhet Iran och Saudiarabien, som båda eftersträvar ett ökat regionalt inflytande. Förhandlingarna angående Irans kärnavtal, som har pågått mellan Förenta staterna och Iran i flera år, kommer att ha stor inverkan på utvecklingen i Mellanöstern under de följande åren. Kärnavtalet skulle, ifall det förverkligades, ha en stabiliserande inverkan även på säkerhetsläget i Persiska viken.

En av de centrala aktörerna i området är Israel, vars verksamhet speglar en strävan att förbättra sina relationer till arabstaterna i området. Även Turkiet är en central regional maktfaktor i Mellanöstern. En ökning av stabiliteten i Mellanöstern är ett viktigt mål i synnerhet för att instabilitet skapar utrymme och verksamhetsförutsättningar för radikala islamistiska organisationer som strävar efter att stärka sitt fotfäste också i Afrika. De kriser som under granskningsperioden pågick i Jemen, Syrien och Libyen är fortfarande olösta.

Trots att det internationella samfundet i sin helhet och underrättelsesamfundet som en del av det noggrant följde med situationen i Afghanistan i nästan två årtionden, kom den plötsliga kollapsen inom Afghanistans väststödta förvaltning som en överraskning. Snabbheten med vilken talibanerna övertog makten överträffade alla uppskattningar och ledde till att de kvarva-

rande västliga aktörerna snabbt lämnade Afghanistan i början av hösten 2021. Utvecklingen i Afghanistan under den närmaste framtiden är kraftigt bunden till talibanregimens förmåga att upprätthålla samhällsfred och uppnå en erkänd ställning inom det internationella samfundet.

I Afrika har Rysslands strävan att utöka sitt inflytande genom att verka under en täckmantel av privata säkerhetsföretag varit beaktansvärd. Detta har lett till ökade motsättningar mellan de lokala förvaltningarna och internationella aktörer, vilket exempelvis ledde till att Frankrike drog bort sina operationer och trupper från Mali. Rysslands anfall mot Ukraina har ökat oron för vilka konsekvenser ett krig mellan två för de afrikanska länderna betydande spannmålsexportörer kan få för livsmedelsförsörjningen i världsdelen.

En osäker livsmedelsförsörjning i kombination med ökad torka som en följd av klimatförändringen är en faktor som sannolikt kan hota den interna stabiliteten i Afrikas länder. De kroniska socioekonomiska problemen och återverkningarna av det globala ekonomiska läget ökar risken för instabilitet. Alla ovan nämnda faktorer bidrar till att den regionala flyktingsituationen samt emigranttrycket som riktas mot Europa kvarstår.

Förutom de västliga länderna och Ryssland är Kina, som i synnerhet satsar på ekonomiskt samarbete en betydande faktor i Afrika. Kinas intressen och sätt att agera i Afrika skiljer sig från Ryssland, som satsar på säkerhetssamarbete, varför de två länderna tillsvidare har kunnat undvika betydande konkurrenssituationer i Afrika.

KRIGET I EUROPA – SITUATIONEN I UKRAINA

Efter att Ryssland inlett sitt storskaliga väpnade angrepp i februari 2022 vaknade man i Europa upp till en ny verklighet i fråga om användning av maktmedel. Den säkerhetspolitiska situationen hade gradvis förändrats sedan 2014, då Ryssland intog Krimhalvön, annekterade den illegalt och började stöda separatistområdena i de östra delarna av Ukraina.

Maktpolitikens frön hade börjat gro redan innan år 2008, då Ryssland anföll sitt grannland Georgien. Ryssland har redan en längre tid skapat en bild av att väst, i synnerhet USA och Nato, förhåller sig fientligt till Ryssland. Genom denna retorik strävar Ryssland efter att rättfärdiga kriget mot Ukraina inför sina medborgare. Ryssland anser att väst strävar efter att utvidga sitt inflytande till områden som Ryssland betraktar som sin intressesfär och på ett sätt som strider mot Rysslands intressen.

Ryssland har i hårda ordalag och på ett aggressivt sätt hotat västländerna och varnat dem att inte ingripa i kriget i Ukraina. Ryssland har i många sammanhang använt en retorik, där landet påminner om att det har kärnvapen och t.o.m. direkt hotar med att även använda dem.

På hösten 2022 meddelade Ryssland att man hade införlivat delvis ockuperade ukrainska landskap i sitt territorium. Den ryska införlivningen av områdena är enligt internationell rätt varken giltig eller erkänd.

Belarus har gjort det möjligt för de ryska väpnade styrkorna att använda landets territorium och luftrum för operationer i kriget mot Ukraina. I och med detta har Belarus utrikespolitiska spelrum på ett märkbart sätt ytterligare inskränkts. Möjligheterna för regimen i Belarus

att hålla sig kvar vid makten beror på ett avgörande sätt på om man får stöd från Ryssland.

Den omfattande anfallsoperation som Ryssland inledde mot Ukraina i februari 2022 har inte uppnått sina mål. Under krigets första veckor lyckades Ukrainas väpnade styrkor avvärja Rysslands försök att inta Kiev samt andra strategiskt betydande mål. Ryssland erövrade stora landområden i östra och södra Ukraina genom markanfall, men Ukraina lyckades genom motanfall återta delar av områdena.

Under krigets lopp har de ryska väpnade styrkorna lidit betydande förluster i form av stupade, sårade samt materielförluster. Också de truppförband inom Rysslands väpnade styrkor som har varit stationerade i Finlands närområde har deltagit i kriget i Ukraina och lidit omfattande förluster. Rysslands anfallskrig har förorsakat betydande mänskligt lidande och ekonomiska förluster, och redan nu är det uppenbart att återuppbyggnaden av Ukraina, återställandet av säkerhetssituationen och normaliseringen av den humanitära situationen i landet kommer att ta år, om inte årtionden, i anspråk. Likaså är det uppenbart att förhållandena mellan Ryssland och Ukraina har förstörts för årtionden.

Rysslands ledning har fortsatt begränsa medborgarsamhällets verksamhetsförutsättningar genom att skärpa kontrollen av sina medborgare och genom att styra den allmänna opinionen. Bland annat har det utdragna kriget i Ukraina, den dåliga krigslyckan och verkningarna av de ekonomiska och politiska sanktionerna som västländerna infört bidragit till detta. Tillsvi-dare har inga omfattande demonstrationer mot kriget i Ukraina förekommit i Ryssland. Ett långvarigt engagemang i kriget i Ukraina kom-

8

Att övervaka och trygga den territoriella integriteten hör till försvarsmaktens uppgifter. Detta förutsätter ett fungerande underrät-telsesystem. På bilden robot-båtar av Hamina-klass.

mer med mycket stor sannolikhet att märkbart begränsa och ändra kursen för Rysslands globala maktsträvanden åtminstone under detta decennium. Som ett led i att öka sitt globala inflytande deltar Ryssland bland annat i högre utsträckning än tidigare och på många sätt i afrikanska staters säkerhets- och energisektors verksamhet och försöker på detta sätt ersätta sitt på annat håll förlorade inflytande.

KINA OCH FJÄRRAN ÖSTERN

Det politiska och militära samarbetet mellan Kina och Ryssland har intensifierats. Inför de Olympiska vinterspelen 2022 gav länderna en gemensam deklaration, enligt vilken länderna ämnar fördjupa sitt samarbete ytterligare. Enligt Kinas tolkning strävar väst, i synnerhet USA, efter att utvidga sin intressesfär globalt genom att öka sin militära närvaro och utveckla sina alliansnätverk. Enligt Kinas retorik är denna utveckling även den indirekta orsaken till kriget i Ukraina. Ur Kinas synvinkel är frågor som hänför sig till det globala säkerhetssystemet och stormakternas intressesfärer viktigare för den globala säkerhetsutvecklingen än intressekonflikter mellan enskilda stater.

Under den senaste tiden har i synnerhet synpunkterna på Taiwans ställning märkbart ansträngt relationerna mellan Kina och Förenta staterna. Kina strävar efter att införliva Taiwan i sitt territorium, i första hand genom diplomatiska och ekonomiska metoder, men Kina har också visat sin militära styrka och sin beredskap. Kina anser också att det intensifierade samarbetet mellan Australien, Storbritannien och Förenta staterna inom ramen för AUKUS är ett led i strävandena att begränsa Kinas inflytande på Stilla havet. Även om Kina har stött Ryssland politiskt i kriget i Ukraina, har Kina militärt sett bibehållit en observatörsposition.

De asiatiska länder som stöder sig på Förenta staterna har traditionellt inte varit nämnvärt involverade i multilateralt säkerhetssamarbete. Under de senaste åren har man emellertid kunnat se en aktiv utveckling av olika typer av samarbetsnätverk. Genom att utveckla samarbetet strävar man i synnerhet efter att bromsa upp ökningen av Kinas inflytande. Det multilaterala samarbetet ersätter inte samarbetet med Förenta staterna, men kompletterar det.

Japan, som efter andra världskriget har stött sig på den pacifistiska traditionen och koncentrerat sig på det nationella försvaret, utvecklar aktivt sina väpnade styrkor och ökar märkbart sina försvarsutgifter. Att Japan stärker sitt nationella försvar gör på lång sikt landet till en mer jämbördig partner i försvarsalliansen med Förenta staterna och stärker landets roll som en regional aktör inom säkerhet.

F/A-18 Hornet utgör flygvapnets viktigaste flygmateriel. De ersätts före decenniets slut av nya F-35-multirollflygplan.

FRAMTIDSUTSIKTER

De händelser som har haft den mest betydande inverkan på det militärstrategiska läget i Östersjöområdet var Finlands och Sveriges beslut att som en följd av att Ryssland inlett krig i Ukraina ansöka om medlemskap i Nato, samt att Danmark på sommaren anslöt sig till det försvarspolitiska samarbetet inom EU. Danmarks förbehåll gällande ifrågavarande samarbete har hittills begränsat landets säkerhetspolitiska spelrum exempelvis när det gäller utvecklandet av samarbetet mellan EU och Nato och det nordiska samarbetet, och har hindrat landet från att delta i EU:s permanenta strukturerade samarbete och militära operationer.

Den militära verksamheten i Finlands militärpolitiska omgivning har varit aktiv. Staterna i Östersjöområdet har verkställt nationella och internationella krigsövningar på marken, till havs och i luften. Det är möjligt att Finlands Natomedlemskap påverkar framtida planer gällande gruppering och verksamhet för exempelvis de ryska väpnade styrkorna, då Rysslands nordvästgräns samtidigt är Natos nya östgräns.

Kriget i Europa framhäver på ett tragiskt sätt vilken kritisk roll medvetenheten om verksamhetsmiljön har för statsledningens beslutsfattande och landets försvar. Finlands militära verksamhetsmiljö, som länge har varit stabil och relativt förutsägbar har förändrats i

grunden. Finlands position som granne till ett Ryssland som genom hänsynslös maktpolitik främjar sina egna intressen betonar behovet av Försvarsmaktens kontinuerliga lägesmedvetenhet, underrättelseanalys och observation av verksamhetsmiljön. Observationen av väpnade styrkor i vårt närområde och en heltäckande medvetenhet om verksamhetsmiljön kvarstår ur den nationella säkerhetens synvinkel som kritiskt viktiga.

Även om det storskaliga kriget mellan Ryssland och Ukraina, som utkämpas med konventionella vapen för tillfället är det viktigaste nyhetstemat för massmedierna, har kampen mellan stormakterna, som äger rum i andra dimensioner förblivit aktiv. Under de närmaste åren kommer den strategiska konkurrensen mellan Förenta staterna och Kina sannolikt att accentueras, i synnerhet i cyberdimensionen och rymden, då länderna strävar efter att undvika att situationen eskalerar till en öppen, konventionell militär konflikt.

Med bredspektrig påverkan avses fientlig verksamhet, som inte uppfyller kännetecknen för traditionell krigföring, genom vilken man använder sig av alla tillbudsstående statliga prestationsförmågor och medel, i avsikt att försöka åstadkomma påverkan i det samhälleliga och statliga beslutsfattandet i den stat som är föremål för den fientliga verksamheten. Urvalet av metoder för den fientliga påverkan skräddarsys i enlighet med objektets försvarsförmåga, målet

med verksamheten och den eftersträlvade effekten.

Urvalet är redan per definition stort och sträcker sig från politiska påtryckningar och informationspåverkan till datanätverksoperationer och militära hotelser. Avsikten med bredspektrig påverkan är att förorsaka störningar i verksamheten, beslutsfattandet och verksamhetsförutsättningarna i det samhälle som är föremål för angreppet. Den gemensamma nämnaren är målet att krossa medborgarnas förtroende för att det politiska beslutsystemet och myndighetsfältet fungerar i det land som är föremål för påverkan. Till området för bredspektrig påverkan räknas även påverkan som riktar sig mot central infrastruktur med tanke på samhällets funktionsmöjligheter, såsom insatser mot eldistributionsnätverk eller webbtjänster som upprätthålls av myndigheter, genom att förorsaka distributionsavbrott och avbrott i produktionen av tjänster. Det finländska samhället har förberett sig väl, också då det gäller att identifiera och avvärja bredspektrig påverkan, genom ett effektivt samarbete mellan myndigheter och mellan medborgarsamhället och affärlivet. Trots att vi har en bra beredskap, är det svårt att identifiera bredspektrig påverkan, eftersom den kan riktas mot det samhälle som är föremål för den antingen regelbundet eller sporadiskt, vilket också det är avsiktlig påverkan i syfte att överrumpla föremålet för attacken.

Aktuellt från den militära underrättelseverksamheten

För den militära underrättelseverksamheten har det gångna året varit mycket brådskande. Sedan hösten 2021, då Ryssland hade koncentrerat styrkor vid den ukrainska gränsen, har observationen och analysen av den säkerhetspolitiska och militära verksamhetsmiljön krävt effektiverade insatser. Samtidigt har underrättelsesystemet utvecklat sin prestationsförmåga och sina förutsättningar för informationsinhämtning och analys. Hoten är komplexa och bredspektriga samt svåra att bedöma och förutse. Genom informationsinhämtningens metoder har man samlat in källmaterial för analys, som det inte är möjligt att få tillgång till på något annat sätt.

Att ge den förhandsvarning som behövs om ett militärt hot som riktas mot Finland, är den militära underrättelseverksamhetens viktigaste uppgift. Då verksamhetsmiljön blir alltmer teknisk, hoten mer komplicerade och informationssambandena förlitar sig på teknologin, skapar detta ständigt nya utmaningar för underrättelsemyndigheterna. Underrättelsesystemet måste oupphörligt utvecklas för att uppgifterna ska kunna utföras. Som ett resultat av ett långsiktigt utvecklingsarbete förfogar den militära underrättelseverksamheten över ett mångsidigt urval av underrättelseslag för informationsinhämtning och över en avsevärd analysförmåga.

Såsom också på andra håll i informations-

samhället, utgör den ofantliga mängden information en central utmaning även inom den militära underrättelseverksamheten. Man måste ägna informationsadministrationen och informationshanteringen särskild uppmärksamhet. Förhoppningsvis kommer artificiell intelligens och maskininlärning inom en nära framtid att medföra en betydande ökning av prestationsförmågan för alla underrättelsemetoder. Stärkandet av prestationsförmågorna som avser informationsinhämtning och analys kräver emellertid ständiga satsningar och ständigt arbete: man måste springa för att hålla sig kvar på samma plats.

Prioriteringarna i enlighet med lagen om militär underrättelseverksamhet beordras av försvarsministeriet till huvudstaben.

Underrättelseslag

Underrättelser ur öppna källor (OSINT, Open Source Intelligence) innebär inhämtning av information ur alla tillgängliga offentliga källor. Dessa är bl.a. sociala medier, traditionella medier, officiella uttalanden och handlingar samt forskningslitteratur.

Teknisk signalspaning (ELINT, Electronic Intelligence) är ett av radiosignalspaningens delområden där underrättelser inhämtas från andra radiosändningar än sådana som används för kommunikation. De mest typiska objekten är radar- och navigationssignaler.

Geografisk underrättelseinhämtning (GEOINT, Geospatial Intelligence) består av analys av bildmaterial och inhämtning av platsdata, och där behandlas information som är bunden till en geografisk plats för att beskriva och bedöma objektets egenskaper.

Personbaserad underrättelseinhämtning (HUMINT, Human Intelligence) är underrättelseverksamhet som inriktas på människor och den information de besitter.

Bildunderrättelser (IMINT, Imagery Intelligence) avser fotografering av underrättelseobjekt och tolkning av bilderna.

Medicinska underrättelser (MEDINT, Medical Intelligence) avser underrättelseinhämtning som inriktas på helheter som hänför sig till människors och djurs hälsa. Syftet med medicinska underrättelser är framför allt att identifiera hälsohot och analysera de risker de medför för de egna trupperna.

Signaturunderrättelser (MASINT, Measurement and Signatures Intelligence) är ett tekniskt underrättelseslag. Det syftar till att observera eller identifiera ett objekt, följa det och beskriva objektets specifika drag. Som exempel kan nämnas utnyttjande av data från akustiska och seismologiska sensorer för övervakning samt tagning och analys av prover i samband med skydd.

Signalunderrättelser (SIGINT, Signals Intelligence) avser underrättelseinhämtning som inriktas på elektromagnetiska signaler. I Finland indelas signalunderrättelserna i radiosignalspaning, underrättelseinhämtning som avser datatrafik och underrättelseinhämtning som avser datasystem. Radiosignalspaning indelas vanligen i kommunikationssignalspaning (COMINT, objektet är kommunikation), teknisk signalspaning (ELINT, objektet är radarsignaler) och underrättelseinhämtning genom avlyssning av tekniska instrumenteringssignaler från främmande utrustning (FISINT, objektet är systeminterna signaler). Helheten av data- trafik- och datasystemunderrättelse kallas för underrättelseinhämtning som avser datanät.

Tekniska underrättelser (TECHINT, Technological Intelligence) innebär undersökning av väpnade styrkors vapen, andra system och utrustning för att utveckla motvapen och förfaranden.

Underrättelseinhämtning genom avlyssning av tekniska instrumenteringssignaler från främmande utrustning (FISINT, Foreign Instrumentation Signals Intelligence) är ett delområde inom radiosignalspaning där objektet är tekniska signaler mellan tekniska system som inte innehåller konfidentiell kommunikation.

Kommunikationssignalspaning (COMINT, Communications Intelligence) är ett delområde inom radiosignalspaning som inriktas på dataöverföringssignaler som överförs med radiovågor. Objektet kan vara signalens informationsinnehåll, tekniska parametrar, signalkällans läge eller vilken annan information som helst som hänför sig till signalen och som producerar underrättelseinformation om signalanvändaren eller det använda systemet.

logitech

LAGEN OM MILITÄR UNDERRÄTTELSEVERKSAMHET

Den militära underrättelseverksamhetens förutsättningar för inhämtning av information förbättrades i och med lagstiftningsreformen 2019. Metoderna för underrättelseinhämtning som sammanstälts i fjärde kapitlet i lagen om militär underrättelseverksamhet möjliggör sådan informationsinhämtning, för vilken de tidigare metoderna till vissa delar hade varit otillräckliga.

Beslut om metoder för underrättelseinhämtning grundar sig på det underrättelseuppdrag som beordrats av underrättelsechefen, och uppdraget grundar sig på de prioriteringar för föremålen för den militära underrättelseinhämtningen som fastställts på det gemensamma mötet mellan utrikes- och säkerhetspolitiska ministerutskottet och republikens president. Varje beslut som gäller en metod för underrättelseinhämtning är således kopplat till den högsta statsledningens politiska styrning. Användningen av en metod för underrättelseinhämtning förutsätter att de förutsättningar som föreskrivs i lagen uppfylls, att uppställda begränsningar och förbud iakttas samt att rättsprinciperna övervägs, såväl då lösningen övervägs i samband med beslutet som vid användningen av metoden. Den militära underrättelsemyndigheten försäkras sig om verksamhetens legitimitet genom att ständigt granska den, från beslutet ända tills man slutar använda metoden.

Genom metoder för underrättelseinhämtning inhämtar man information om föremål för den militära underrättelseinhämtningen, som inte skulle vara tillgänglig på annat sätt. Informa-

tion som inhämtas genom olika metoder för underrättelseinhämtning stöder skapandet av en övergripande lägesbild inom den militära underrättelseverksamheten.

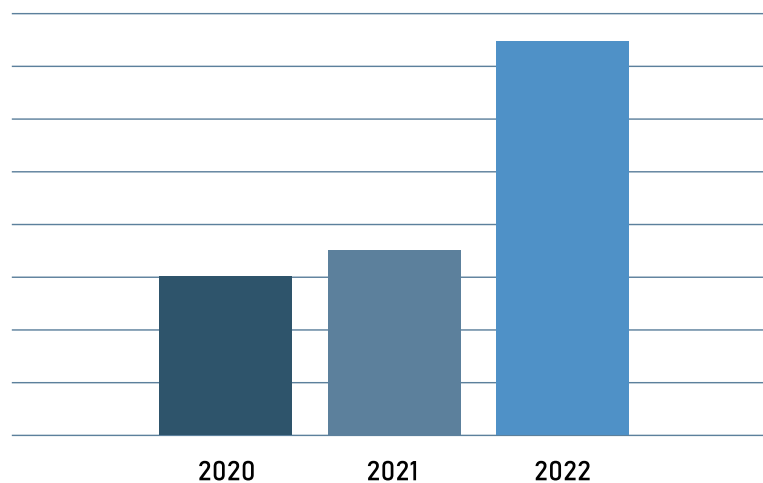
Antalet beslut som fattats av militära underrättelsemyndigheter och tingsrätterna har ökat med ca 17 procent från år 2020 till år 2021 och med ca 114 procent från år 2021 till år 2022. Ökningen visar att det har funnits ett uttalat behov för befogenheterna. Det har visat sig att användningen av metoderna har medfört reell nytta för att uppnå underrättelseverksamhetens ändamål.

Informationsinhämtningen som avser data- trafik är i sin helhet verksamhet av ett nytt slag, som också har förutsatt en ny typ av reglering.

Datatrafikmängderna i de delar av kommunikationsnätet som överskrider gränser är mycket stora, flera terabits per sekund och ökar ständigt i och med teknologins utveckling. Av detta massiva informationsflöde via kommunikationsnätet måste den militära underrättelseverksamheten med befogenheten att hantera teknisk information samla in information som för stunden är teknisk, för att rikta underrättelseinhämtningen som avser datatrafik mot den del av kommunikationsnätet och datatrafiken som är av betydelse.

På så sätt undviker den militära underrättelseinhämtningen att underrättelseinhämtning som avser datatrafik skulle ske i en sådan del av datatrafiken, där det inte rör sig betydelsefull information som ansluter sig till underrättelseuppdraget.

14

Tabell: Beslut om att använda underrättelsemetoder 2020–2022.

Informationen som fås genom hantering av teknisk information har en omedelbar inverkan på underrättelseinhämtningen i datatrafik och i synnerhet på inriktandet av den. Det faktum att informationsinsamlingen är kortvarig minskar dock de facto möjligheterna att upptäcka förändringar i routning och identifiera nya mål för den militära underrättelseinhämtningen i data- trafik.

Den militära underrättelseverksamheten ser det som nödvändigt att utvärdera hur lagen fungerar i ljuset av de erfarenheter man gjort. Enligt den militära underrättelseverksamhetens synpunkt skulle det vid hanteringen av teknisk information vara nödvändigt att samla in och registrera datatrafikens tekniska information också på grundval av andra faktorer än hur länge den varar tidsmässigt, utan att utvidga lagens nuvarande tillämpningsområde. De insamlade tekniska uppgifterna borde dessutom kunna utnyttjas på ett bättre sätt än den nuvarande regleringen tillåter genom att rikta underrättelsen mot en noggrannare nivå än delar av kommunikationsnätet och de förändringar som sker i dem.

Den militära underrättelseverksamheten kan under de förutsättningar och bemyndiganden som anges i lagen om militär underrättelseverksamhet, delta i internationellt samarbete genom beslut av underrättelsechefen. Med tanke på framtiden är det nödvändigt att undersöka normuppsättningens lämplighet i den förändrade utrikes- och säkerhetspolitiska situationen.

Internationaliseringen inom underrättelseverksamhetens område sträcker sig också till försvarsgrenarna, dvs. armén, marinen och flygvapnet. Försvarsgrenarnas mer självständiga roll inom det internationella underrättelsesamarbetet är någonting som det är skäl att utvärdera till den del som inte gäller användningen av metoder för underrättelseinhämtning.

Genom heltäckande och oberoende laglighetsövervakning upprätthålls förtroendet för underrättelseverksamheten och dess godtagbarhet. Den laglighetsövervakning som underrättelse- tillsynsombudsmannen har utfört, har skett i realtid och varit aktiv och grundlig.

Riksdagens justitieombudsman har i sitt eget laglighetsövervakningsuppdrag granskat besluten gällande metoderna för underrättelseinhämtning. Förutom den ovannämnda externa övervakningen övervakar också Chefen för Huvudstaben den militära underrättelseverksamheten.

Huvudstabens juridiska avdelning under ledning av assessorn ansvarar för den militära underrättelseverksamhetens laglighetsövervakning genom granskningar som utförs i realtid och vart fjärde kvartal. Även Försvarsministeriets granskningar sker kvartalsvis. Dessutom övervakar riksdagens underrättelsetillsynskott underrättelseverksamheten. Övervakningen stärker samhällets godkännande av den militära underrättelseverksamheten och stöder den militära underrättelseverksamhetens ändamål som en del av landets försvar.

Marinens fartyg har en betydande förmåga till underrättelseinhämtning.

MILITÄRT KONTRASPIONAGE

Huvuduppgiften för det militära kontraspionaget är att inhämta information om underrättelseverksamhet som utländska underrättelsetjänster riktar mot Finlands försvar samt att vidta aktiva åtgärder för att förebygga verksamheten. Kontraspionaget stöder skyddandet av försvarssystemet genom att förebygga och avslöja yttre och inre hot som riktar mot förvaret.

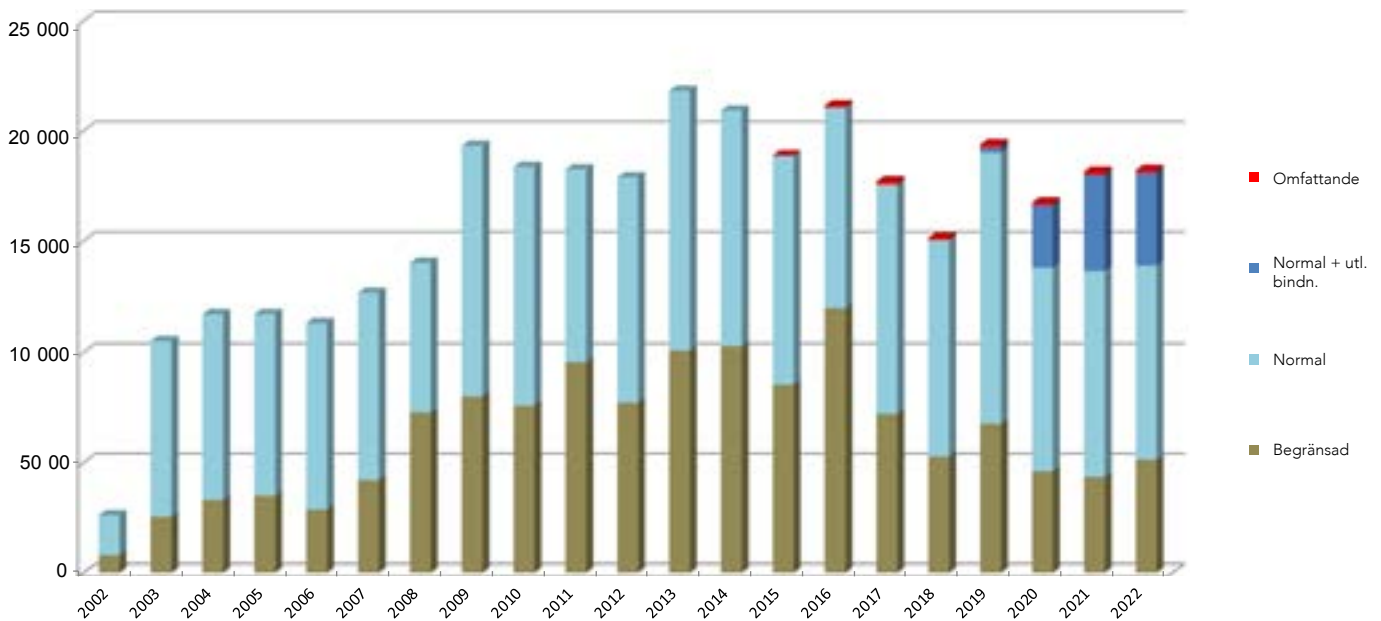
Den förändrade verksamhetsmiljön har lyft fram allt mer varierande hot. Framgång i uppgiften förutsätter ett ständigt och intensivt samarbete med de olika organisationer inom Försvarsmakten som svarar för säkerhetens olika delområden samt med övriga myndigheter.

Under 2022 riktade främmande stater systematisk underrättelseverksamhet mot Finlands försvar. Underrättelseverksamheten riktades bl.a. mot det försvars- och säkerhetspolitiska beslutsfattandet, central infrastruktur, Försvarsmaktens verksamhet och pågående prestationsförmågeprojekt. Tyngdpunkten för informationsinhämtningen har lagts på kommande och ännu opublicerade avgöranden samt på annan information, som inte är offentligt tillgänglig. För att komma åt informationen utnyttjade de utländska underrättelsetjänsterna olika metoder, såsom personbase-rad underrättelseinhämtning.

Personsäkerhetsutredningar är en central verksamhet som stöder skyddandet av försvarssystemet. Dess avsikt är att förebygga verksamhet som äventyrar den nationella säkerheten eller försvaret. Det internationella politiska läget och vändpunkten i coronaepidemin återspeglades också i mängden säkerhetsutredningar. Antalet omfattande, normala och begränsade säkerhetsundersökningar som utfördes år 2022, uppgick till totalt 17 737 stycken.

Informationsinhämtning som riktar mot företag är också ett hot mot försvarssystemet, i synnerhet gällande Försvarsmaktens projekt och förberedelser för undantagsförhållanden. Företagssäkerhetsutredningar är en metod, genom vilken man kan förebygga underrättelseverksamhet som riktar mot företag. Mängden nya företagssäkerhetsutredningar uppgick år 2022 till 37 stycken. Nato-medlemskapet medför ett ökat behov av internationella säkerhetsintyg.

Förändringarna i Finlands säkerhetspolitiska verksamhetsmiljö under de närmaste åren samt förändringarna inom försvaret som helhet intresserade fortsättningsvis utländska underrättelsetjänster. Enligt kontraspionagets uppskattning kommer försvaret under 2023 att bli föremål för åtminstone samma mängd hot som under tidigare år.

Tabell: Utförda säkerhetsutredningar 2002–2022.

UTSIKTER FÖR DEN MILITÄRA UNDERRÄTTELSEVERKSAMHETEN UNDER DEN NÄRMASTE FRAMTIDEN

Då Finland blir medlem av Nato har Finland en medlems rättigheter, men också skyldigheter. Som medlem av försvarsalliansen deltar Finland i Natos gemensamma beslutsfattande, försvarsplanering och beredskapsarbete samt arbetet som gäller förhandsvarningar. Natomedlemskapet påverkar även den militära underrättelseverksamheten. En del av beredskapen utgör strävan att, på alliansnivå, bilda en gemensam medvetenhet om verksamhetsmiljön och en lägesbild över händelserna i världen samt en beredskap att varna för hotfulla förändringar. Man förväntar sig mer av den militära under-

rättelseverksamheten, men å andra sidan medför informationsutbytet och samarbetet inom Nato nya informationskällor och möjligheten att stöda sig på de övriga medlemsländernas resurser och kompetens. Den militära säkerheten är sömlöst sammankopplad med den övriga säkerheten. Betydelsen av att statsledningen kan fatta snabba beslut är en central faktor för informationssamhällets funktionsförmåga. Det är svårt att förutse världspolitikens utveckling, och verkningarna av den återspeglar sig på Finlands säkerhet på många sätt, rentav oväntat snabbt. Det militära underrättelsesystemet är starkare än någonsin, och det är redo att fullgöra sin uppgift för att garantera Finlands och finländarnas säkerhet.

Obemannade flygfarkoster utgör en del av del av det flygburna underrättelsesystemet. Mini-UAV:n Orbiter 2b lyfter med hjälp av en katapult.

Försvarsmakten